

การศกษาแนวคดทฤษฎททใชในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
ดานการอ่านภาษาไท จากวิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย

STUDY OF THEORETICAL CONCEPTS USED IN DEVELOPING
TEACHING AND LEARNING MODELS FOR THAI READING BASED
ON DOCTORAL DISSERTATIONS IN THAILAND

สถาพร ปุมเปา¹

Sathaporn Poompao¹

วิทยาลัยสงฆพุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Buddhachinaraj Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University¹

E-mail : sathaporn@mcu.ac.th¹

ได้รับบทความ: 14 สิงหาคม 2567; แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 19 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศกษาแนวคดทฤษฎททใชในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านภาษาไท จากวิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 สืบค้นด้วยระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สรุปข้อมูลบันทึกลงในตารางที่สร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอผลด้วยการสรุปแบบเรียบเรียงพรรณนา

ผลการศกษาพบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตที่นำแนวคดทฤษฎมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดานการอ่านภาษาไท มีจำนวน 7 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยจำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร 2 เรื่อง และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 1 เรื่อง งานวิจัยทั้งหมด 7 เรื่อง ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 เรื่อง และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 เรื่อง แนวคดทฤษฎที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสามารถแบ่งได้ตามประเภทของการอ่าน ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 6 แนวคดทฤษฎ และ 2) รูปแบบการเรียนการสอนดานการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ จำนวน 13 แนวคดทฤษฎ รูปแบบการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวคดทฤษฎ, รูปแบบการเรียนการสอน, การอ่านภาษาไท, วิทยานิพนธระดับดุษฎีบัณฑิต

Abstract

This Academic Article focuses on studying theoretical concepts used in developing teaching and learning models for Thai reading from doctoral dissertations of universities in Thailand during the years 2014 to 2023. The research was conducted using the ThaiLIS database with a purposive selection method. Data were summarized in a table created for this purpose and analyzed using basic statistical measures, including frequency and percentage, with the results presented in a descriptive summary.

The study found that there were 7 doctoral dissertations that applied theoretical concepts in developing teaching and learning models for Thai reading, from 4 universities: Chulalongkorn University (2 dissertations), Silpakorn University (2 dissertations), Naresuan University (2 dissertations), and Mahasarakham University (1 dissertation). All 7 dissertations used a research and development (R&D) approach. The research samples included two educational levels: 2 high school level studies and 5 undergraduate level studies. The theoretical concepts used in developing the teaching and learning models can be categorized according to reading types: 1) Analytical reading models with 6 theoretical concepts, and 2) Critical reading models with 13 theoretical concepts. Teaching and learning models are crucial for educators to enhance the effectiveness of their teaching.

Keyword : Theoretical Concept, Teaching and Learning Model, Thai Reading, Doctoral Dissertation

บทนำ

การอ่าน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเองและการดำรงชีวิตในสังคม เป็นประตูสู่ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจโลกเข้าใจตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2556: 13-14) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ “การอ่านออกเขียนได้” หรือที่เรียกว่า Literacy โดยเป็นวิชาแกนหลักและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่จะส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้สรรพศาสตร์ทั้งปวง นอกจากนี้ สมเจตน์ พันธุ์พรหม (2560: 1) ได้อธิบายว่าการอ่านจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะวิชาการต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถของการอ่านเพื่อที่จะทำความเข้าใจเนื้อหา แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ในการเรียนการสอนจึงจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้น จึงควรพัฒนาการอ่านด้วยการลงมือฝึกปฏิบัติอยู่เป็นประจำย่อมทำให้ประสบความสำเร็จได้

แม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญสำหรับทุกคนโดยเฉพาะกับผู้เรียน แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่าผู้เรียนยังประสบปัญหาการอ่านอยู่เป็นจำนวนมาก ผลการประเมิน PISA ปี 2565 ด้านการอ่านของประเทศไทยพบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA ปี 2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลง โดยด้านการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 14 คะแนน ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA ปี 2563 จนถึง PISA ปี 2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) นอกจากนี้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาก็พบปัญหาการอ่านเช่นเดียวกัน ดังที่ สุรรัตน์ อักษรกาญจน์ (2561: 96) ได้สรุปปัญหาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ ขาดความสามารถในการลำดับเหตุการณ์เรื่องราวในเรื่อง การสรุปเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นมโนทัศน์ ขาดการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เขียน ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การวิเคราะห์โวหารในการเขียน ตลอดจนการคาดคะเนผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาจากความน่าเชื่อถือ และความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ นอกจากนี้ พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า (2567: 174) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่เกิดจากขาดการวิเคราะห์ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ ในการพิจารณาเลือกรับข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เกิดความผิดพลาดในการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง ย่อมสร้างความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และส่งผลให้เกิดความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมที่ผิด ๆ ต่อไป ดังนั้น แนวทางที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้การอ่านของผู้เรียนทุกระดับชั้นบรรลุผล รูปแบบการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่าน ผู้สอนต้องมีเทคนิค วิธีการ กิจกรรม สื่อที่หลากหลายและมีความเหมาะสม จึงจะช่วยส่งเสริมการอ่านให้ดีขึ้น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลดีต่อทัศนคติในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ดังเช่น Joyce, & Weil (1996: 45-67) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นก่อนนำไปใช้ จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุง โดยมีแนวคิดที่ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นต้องมีการวิจัยรองรับที่เป็นหลักประกันว่ามีคุณภาพและนำไปใช้ได้สะดวกและได้ผลดี ดังนั้น การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านการอ่านจึงควรที่จะศึกษาจากงานวิจัยหรือผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับดุษฎีบัณฑิต เพราะเป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะ

ด้วยความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยในระดับดุษฎีบัณฑิต จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุด การพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของผู้เรียน และผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 โดยเป็นงานวิจัยทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ของนิสิตนักศึกษาที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งเพื่อขอรับปริญญาดุษฎีบัณฑิต

วิธีการศึกษา

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 ของนิสิตนักศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ สืบค้นด้วยระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ด้วยวิธีการสรุปข้อมูลบันทึกลงในตารางที่สร้างขึ้น จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยแบ่งตามประเภทของการอ่านภาษาไทย นำเสนอผลด้วยการสรุปแบบเรียงเรียงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. สถานภาพการวิจัยที่ใช้แนวคิดทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต

จากการศึกษางานวิจัยของนิสิตนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ที่ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านภาษาไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2566 รวมเป็นเวลา 10 ปีที่ผ่านมา พบงานวิจัยจำนวน 7 เรื่อง จากหลักสูตรทางด้านศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 เรื่อง มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 2 เรื่อง และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 1 เรื่อง

งานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง ส่วนใหญ่กำหนดชื่อเรื่องการวิจัยที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน” จำนวน 6 เรื่อง และมีงานวิจัยจำนวน 1 เรื่อง ที่ใช้คำแตกต่างจากเรื่องอื่นคือ “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้” โดยทั้ง 2 คำมาจากภาษาอังกฤษคำว่า

“Instruction Model” ซึ่งสามารถใช้แทนความหมายเดียวกันได้ รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือรูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ (ทศนา แคมมณี, 2566: 221) โดยงานวิจัยทั้ง 7 เรื่อง มีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

ที่	วิทยานิพนธ์	ผู้วิจัย	สถาบัน	ปี
1	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของ ความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา	ทัศนีย์ เศรษฐพงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2559
2	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	เพ็ญวิภา วัฒนปรีชานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2561
3	การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ ใช้วิธีสัจสีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	ชลธิชา หอมพุ่ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2557
4	การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพรู	พัชรินทร์ สุริยวงศ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2559
5	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	จิตตรา พิกุลทอง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	2559
6	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ	สมเจตน์ พันธุ์พรม	มหาวิทยาลัยนเรศวร	2560

ที่	วิทยานิพนธ์	ผู้วิจัย	สถาบัน	ปี
	อ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย			
7	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาจีน	Zhong Rulin	มหาวิทยาลัยนเรศวร	2566

จากตารางที่ 1 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้งหมด 7 เรื่อง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Research-R1: Analysis) ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน (Development-D1: Design And Development) ขั้นนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research-R2: Implementation) และขั้นปรับปรุงรูปแบบการสอน (Development-D2: Evaluation) (รัตนะ บัวสนธ์, 2552) เมื่อพิจารณาการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงมีความสอดคล้องเป็นไปตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

ที่	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย (R&D) / วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในงานวิจัย					รวม/ร้อยละ
		ขั้นที่ 1 (R1)	ขั้นที่ 2 (D1)		ขั้นที่ 3 (R2)	ขั้นที่ 4 (D2)	
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบ	เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ฯ	เพื่อประเมิน/ศึกษา ประสิทธิภาพ	เพื่อศึกษาความคิดเห็น/ความพึงพอใจ	
1	การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา	-	✓	✓	✓	-	3 (13.63)
2	การพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญา	-	✓	✓	✓	-	3 (13.63)

ที่	ชื่อวิทยานิพนธ์	วัตถุประสงค์การวิจัย (R&D) / วัตถุประสงค์ที่ปรากฏในงานวิจัย					รวม/ร้อยละ
		ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2		ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	
		(R1)	(D1)		(R2)	(D2)	
		เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบ	เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ๑	เพื่อประเมิน/ศึกษาประสิทธิผล	เพื่อศึกษาความคิดเห็น/ความพึงพอใจ	
	บัณฑิต						
3	การพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต	-	✓	✓	-	-	2 (9.09)
4	การพัฒนา รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู	-	✓	✓	✓	✓	3 (13.63)
5	การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	-	✓	✓	✓	-	3 (13.63)
6	การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	✓	✓	✓	✓	✓	4 (18.18)
7	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน	✓	✓	✓	✓	✓	4 (18.18)
รวม		2 (9.09)	7 (31.81)	7 (31.81)	6 (27.27)	3 (13.63)	22 (100)

จากตารางที่ 2 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้ง 7 เรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ครบทั้ง 4 ขั้นตอน มีจำนวน 2 เรื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ขั้นตอน มีจำนวน 4 เรื่อง และกำหนดวัตถุประสงค์ 2 ขั้นตอน มีจำนวน 1 เรื่อง

2. แนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางด้านการอ่านภาษาไทย

จากการศึกษางานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตทั้ง 7 เรื่อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายสามารถนำเสนอผลการศึกษาของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ได้ตามประเภทของการอ่านภาษาไทย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 3 เรื่อง และ 2) แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 4 เรื่อง รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ตารางที่ 3 แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์

ประเภทของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้นกลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
การอ่านเชิงวิเคราะห์	1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของ ความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา	นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2	1. แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ 2. กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของ ความหมาย
	2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	1. กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตตาคอกนิชัน 2. แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้.
	3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริม	นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3	1. แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2. แนวคิดความสามารถในการ

ประเภท ของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้น กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
	ความสามารถในการอ่านเชิง วิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน		อ่านเชิงวิเคราะห์
รวม	3 เรื่อง	2 ระดับชั้น	6 แนวคิด ทฤษฎี

จากตารางที่ 3 พบว่า งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิต แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีจำนวน 3 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น คือ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ระดับปริญญาตรี ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 2 และ 3 โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 6 แนวคิดทฤษฎี ซึ่งรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีพอสังเขปมีดังนี้

1) แนวคิดการอ่านจากต้นแบบ

เป็นแนวคิดที่ใช้กับการอ่านระดับมัธยมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้กระบวนการคิดและทักษะการอ่านที่ซับซ้อน เพื่อแสดงความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองอ่าน ผู้สอนที่นำแนวคิดการอ่านจากต้นแบบไปใช้ในการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ จึงต้องตระหนักในความสำคัญของบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่าง การสาธิต การแนะนำ กลวิธีการอ่าน และใช้การอ่านในการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามได้ โดยต้นแบบเป็นผู้ให้คำแนะนำ (ทักษิณ เศรษฐพงศ์, 2559: 101)

2) กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของความหมาย

กลวิธีฝังความสัมพันธ์ของความหมายเป็นการจัดระบบข้อมูลเป็นประเภทต่าง ๆ ในรูปแบบของแผนผังเพื่อเชื่อมโยงแนวคิด ใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่อง โดยผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ สร้างความหมายการเรียนรู้ค่าจากการเชื่อมโยงกับบริบทการอ่าน และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (ทักษิณ เศรษฐพงศ์, 2559: 101-102)

3) กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชัน

กลวิธีการสอนอ่านโดยใช้เมตาคอกนิชัน สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนตาม Pre_{SA} While_C Post_{SA} Model คือ ก่อนการอ่าน (Pre-reading) ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นความรู้เดิม 2) ขั้นเพิ่มเติมแผนการอ่าน 3) ขั้นชำนาญตั้งวัตถุประสงค์ ระหว่างการอ่าน (While-reading) ได้แก่ 4) ขั้นตรวจสอบตรงความเข้าใจ 5) ขั้นเรียนรู้ได้ให้บูรณาการ หลังการอ่าน (Post-reading) ได้แก่ 6) ขั้นสรุปผลและประเมินอ่านผ่านคุณค่า 7) ขั้นนำความรู้มาประยุกต์ใช้ ความคิด (Apply Knowledge) (สมเจตน์ พันธุ์พรหม, 2560: 187-188)

4) แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้

การเสริมต่อการเรียนรู้ หมายถึง การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือผู้เรียนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอนหรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า โดยเป้าหมายของการช่วยเหลือ

คือ การช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ให้สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือ สนับสนุนจะค่อย ๆ ลดลง และจะยุติลงเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง (สมเจตน์ พันธุ์พรม, 2560: 188)

5) แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โครงงานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือก และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการศึกษาปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผนดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการเลือกใช้เครื่องมือ มีการสำรวจข้อมูล ลงมือปฏิบัติ บันทึกผลการปฏิบัติ ประเมินผล มีการแปลผลเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย คิดอย่างสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้จากการเป็นผู้ปฏิบัติในสภาพความเป็นจริง ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (Zhong Rulin, 2566: 18)

6) แนวคิดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นกระบวนการคิดจากทางสมองโดยต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำ ประโยค เนื้อเรื่องหรือสัญลักษณ์สาร สามารถแปลคำ ประโยค เนื้อเรื่องออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อสารความคิด และความรู้จากผู้เขียนที่ต้องการสื่อ ผู้อ่านสามารถแยกรายละเอียดของบทอ่านที่มีความซับซ้อนออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อพิจารณาความสำคัญของแต่ละส่วนสามารถบ่งบอกสิ่งที่อ่านนั้นมีความสำคัญอย่างไร เรื่องที่อ่านให้คุณค่าหรือข้อคิดอย่างไร เพื่อนำความหมายที่ผู้เขียนมาบ่งบอกไปใช้ให้เป็นประโยชน์ของตนเอง สะสมการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องของการอ่าน (Zhong Rulin, 2566: 74)

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ตารางที่ 4 แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ประเภทของการอ่าน	ลำดับที่ / ชื่อวิทยานิพนธ์	ระดับชั้นกลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต	นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1	1. การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ 2. แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ
	2. การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสัง	นิสิตระดับปริญญาตรี	1. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีสัง 2. แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

	สื่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้าน การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและ การแก่งสร้างสรรคของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต	ชั้นปีที่ 2	อย่างมี วิจารณ์ญาณ 3. แนวคิดการแก้ปัญหาเชิง สร้างสรรค์
	3. การพัฒนารูปแบบการสอนอ่าน อย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อส่งเสริม ความสามารถทางการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณของนักศึกษาวิชาชีพ ครู	นิสิตระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2	1. ทฤษฎีโครงสร้าง ประสบการณ์เดิม 2. กระบวนการอ่านแบบ ปฏิสัมพันธ์ 3. ทฤษฎีโครงสร้างสติปัญญา Guilford 4. แนวคิดด้านพุทธิพิสัย
	4. การพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถใน การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้ ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 5	1. ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ 2. ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจ ตนเอง 3. ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล 4. ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน
รวม	4 เรื่อง	2 ระดับชั้น	13 แนวคิด ทฤษฎี

จากตารางที่ 4 พบว่า งานวิจัยระดับคุชฌ์บัณฑิต แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีจำนวน 4 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียน 2 ระดับชั้น คือ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ระดับปริญญาตรี ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 13 แนวคิดทฤษฎี ซึ่งรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีพอสังเขปมีดังนี้

1) การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์

การสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ หมายถึง การสอนอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยการสร้างมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดในการอ่าน โดยให้ผู้เรียนสำรวจตรวจสอบความต้องการของตนเอง ใช้บทอ่านที่ผู้เรียนสนใจและทำให้เกิดความมั่นใจในศักยภาพการอ่านของตน เลือกใช้กลยุทธ์การอ่านที่เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในความคิดรวบยอดของบทอ่านและพัฒนาแรงจูงใจในการอ่าน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งผลให้สามารถอ่านได้อย่างเข้าใจมากขึ้น (เพ็ญวิษา วัฒนปริชานนท์, 2561: 72)

2) แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบ

แนวคิดว่าเรียนรู้แบบสืบสอบ หมายถึง การดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยการตั้งสมมติฐานและใช้คำถามเป็นสิ่งกระตุ้น ผู้เรียนกำหนดและวางแผนดำเนินการศึกษาค้นคว้าคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการคิดใคร่ครวญอย่างเป็นระบบและรู้จักหาเหตุผล (เพ็ญวิษา วัฒนปรีชานนท์, 2561: 74-75)

3) แนวคิดเกี่ยวกับอริยสัจสี่

อริยสัจสี่เป็นหลักคำสอนที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยากหรือปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น สมุทัย คือ เหตุของปัญหา นิโรธ คือ การดับทุกข์ และมรรค คือ ทางดับทุกข์ เป็นหลักธรรมที่เน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่องเหตุและผลของทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวของอริยสัจสี่จึงทำให้มีผู้ประยุกต์ใช้อริยสัจสี่ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ทางแพทย์ พยาบาล สังคมศาสตร์ จิตวิทยา หรือทางด้านอักษรศาสตร์ เป็นต้น (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557: 243-244)

4) แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจโดยการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นการอ่านที่มีความสอดคล้องกับการคิดแบบอริยสัจ โดยจุดที่สอดคล้องกันคือ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุและผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่านเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิต หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557: 244)

5) แนวคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ คือ การที่บุคคลสามารถหาหนทางให้ตนเองรอดพ้นจากสภาพที่ทนได้ยาก หรือสภาพที่น่าอึดอัดใจได้ด้วยการใช้วิธีที่มีความดีงาม ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเดิมที่เคยใช้ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่วางโครงสร้างไว้เป็นอย่างดี มีความมุ่งหมายให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่ยุ่งยากโดยมีทางออกในรูปแบบใหม่ และมีประสิทธิภาพ (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2557 : 244)

6) ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม

ทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิม หมายถึง โครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้าง ๆ ที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ โดยข้อมูลที่เก็บสะสมไว้นั้นอาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ทั่วไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำหรือลำดับการกระทำ ซึ่งเป็น

กระบวนการทีต้องมึขั้นตอนย่อย ๆ คื Sub- Schema ดังนั้นความรู้หรือแนวคิด Schema จะประกอบด้วยแนวความคิดย่อย ๆ (พัชรินทร์ สุริยวงค์, 2559: 371)

7) กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์

กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การทีผู้อ่านใช้ความรู้ ทักษะ ทศนคติของตนทีมึอยู่ในขณะนั้นไปช่วยตีความเนื้อเรื่องทีอ่าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่าน “เดา” หรือสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับความหมายของข้อความไว้ล่วงหน้า ทั้งจากประสบการณ์เดิมของตน จากบริบทของเนื้อหาและภาษา จากนั้นผู้อ่านอาจจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการตีความของตนใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น (พัชรินทร์ สุริยวงค์, 2559 : 372)

8) ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford

ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford องค์ประกอบทางปัญญาของมนุษย์มึ 3 มิติด้วยกัน มิติที 1 มิติด้านเนื้อหา หมายถึง วัตถุหรือข้อมูลต่าง ๆ ทีรับรู้ใช้เป็นสื่อเพื่อก่อให้เกิดความคิด มิติที 2 มิติด้านปฏิบัติการ หมายถึง มิติทีแสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงาน กระบวนการคิดของสมอง และมิติที 3 มิติด้านผลผลิต หมายถึง ความสามารถทีเกิดขึ้นจากการผสมผสานมิติด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติการเข้าด้วยกัน เป็นผลผลิตเมื่อสมองรับรู้วัตถุหรือข้อมูลทำให้เกิดการคิดในรูปแบบต่าง ๆ (พัชรินทร์ สุริยวงค์, 2559: 372-373)

9) แนวคิดด้านพุทธิพิสัย

แนวคิดพุทธิพิสัย คื พฤติกรรมทีสะท้อนระดับเขาวนปัญญา เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทีสำคัญของระบบการศึกษาปัจจุบัน Bloom (1956) ได้เริ่มพัฒนาพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยโดยอธิบายถึงพัฒนาการและขั้นตอนของการเรียนรู้การคิด ว่ามึระดับขึ้นจากความคิดทีต่ำกว่าไปสู่ความคิดระดับสูง 6 ขั้น คื ขั้นที 1 ความรู้-ความจำ ขั้นที 2 ความเข้าใจ ขั้นที 3 การนำไปใช้ ขั้นที 4 การวิเคราะห์ ขั้นที 5 การสังเคราะห์ ขั้นที 6 การประเมินผล (พัชรินทร์ สุริยวงค์, 2559: 373)

10) ทฤษฎีโครงสร้างความรู้

ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม เป็นทฤษฎีทีให้ความสำคัญต่อพื้นความรู้ ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญทีมีผลต่อการเรียนรู้อย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจในการอ่าน เพราะตัวอักษร คำหรือข้อความทีปรากฏในบทอ่านนั้นมีความหมายหลากหลาย ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจความหมายได้โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับภาษาใช้บริบทของความหมายทีคำนั้น ๆ ปรากฏอยู่ และใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านประกอบกัน (จิตตรา พิกุลทอง, 2559: 149)

11) ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจตนเอง

ทฤษฎีการรับรู้และเข้าใจตนเอง หรือทฤษฎีการรู้คิดขั้นสูง เป็นทฤษฎีที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบตนเองเพื่อกำหนดชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ และมีการวางแผนตรวจสอบ ปรับปรุง และประเมินผล ความเข้าใจของตนเอง โดยเลือกใช้กลวิธีในการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ประสบอยู่ในขณะนั้น อาจมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนไปด้วยสิ่งต่าง ๆ และส่งผลให้นักเรียนรู้ว่าตนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้หรือไม่ (จิตตรา พิกุลทอง, 2559 : 150-151)

12) ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล

ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล “ประมวลผลข้อมูล” หมายถึง การศึกษาถึงวิถีทางที่มนุษย์รับรู้ จัดเรียง จัดจำ สารสนเทศจำนวนมากที่มนุษย์รับหรือสัมผัสในแต่ละวัน ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล เป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยมที่ได้รับความสนใจมากที่สุด มีหลักการที่สำคัญ คือ 1) การเน้นที่กลวิธีการประมวลผลข้อมูลของผู้เรียน เช่น การศึกษาของ Gagne เป็นต้น 2) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสอนทักษะการจัดกระบวนการทางปัญญาหรือการคิดโดยตรง เช่น การสอนวิธีการจัดเรียงเรียงความรู้ของบุคคลด้วยตัวเอง (จิตตรา พิกุลทอง, 2559: 151-152)

13) ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน

เมตาคอกนิชัน เป็นความสามารถของบุคคลในการรู้คิดในตนเองที่สามารถประเมินการคิดของตนเองในการทำงาน โดยมีการตระหนักรู้มาเป็นตัวกำกับ พื้นฐานสำคัญในการตรวจสอบความสามารถในการรู้คิดของตนเอง การควบคุมกระบวนการรู้คิด การกำกับกระบวนการ และสถานการณ์ปัญหา การตระหนักรู้ทางปัญญา และกลไกของการ นำไปใช้ เมตาคอกนิชันที่สัมพันธ์กัน ดังนั้นการสร้างให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ และกำกับตนเอง ได้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของเมตาคอกนิชัน (สมเจตน์ พันธุ์พรหม, 2560: 33)

สรุป

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย เป็นการส่งเสริมให้การอ่านของผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้พัฒนาในการวิจัยที่ผ่านการพิสูจน์ ทดสอบ ให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อผู้เรียน ย่อมเกิดผลดีต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และสังคมโดยรวม รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความทันสมัย จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอ่านมากขึ้น ส่งผลให้ทักษะการอ่านทั้งด้านความเร็ว ความเข้าใจ และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่ดีนำไปสู่การขยายความรู้ในหลากหลายสาขาวิชา ทั้งสามารถสื่อสารทางการพูดและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนมีเครื่องมือและเทคนิคในการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ เข้าถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเองให้มี

ความรู้ความสามารถที่ทันสมัยอยู่เสมอ ท้ายที่สุดสังคมประเทศชาติได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โดยแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตในประเทศไทย สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1

แสดงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- จิตตรา พิกุลทอง. (2559). “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). “การพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ ใช้วิธีสังคีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนีย์ เศรษฐพงศ์. (2559). “การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า. (2567). “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบ”. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5* (น. 169-183). วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ สุริยวงศ์. (2559). “การพัฒนา รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู”. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญวิภา วัฒนปรีชานนท์. (2561). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนอ่านแบบเน้นมโนทัศน์และแนวทางการเรียนรู้แบบสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต”. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แอล.ที.เพรส.
- วิจารณ์ พินิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022*. (23 กรกฎาคม 2567). จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สมเจตน์ พันธุ์พรหม. (2560). “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Zhong Rulin. (2566). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน”. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). *Models of teaching*. (5th ed.). London: Allyn and Bacon.